

Αθήνα, 28 Ιανουαρίου 2010

Προς: Υφυπουργό ΠΕΚΑ, Αρμόδιο για Θέματα Ενέργειας κ. Γιάννη Μανιάτη
Κοιν.: Υπουργό ΠΕΚΑ, Τίνα Μπιρμπίλη
Θέμα: Δημόσια Διαβούλευση του Κανονισμού Ενεργειακής Απόδοσης των Κτιρίων (ΚΕΝΑΚ)

Αξιότιμε κ. Μανιάτη,

Με δεδομένη τη μεγάλη συμμετοχή του κτιριακού τομέα στην κατανάλωση ενέργειας στη χώρα μας, θα θέλαμε να εκφράσουμε την ευαρέσκειά μας για την προσπάθεια προώθησης μέτρων εξοικονόμησης ενέργειας και ειδικότερα για τον Κανονισμό Ενεργειακής Απόδοσης των Κτιρίων. Η μη εφαρμογή του Κανονισμού εδώ και χρόνια έχει αποτελέσει τροχοπέδη για κάθε σοβαρή ενεργειακή και κλιματική πολιτική στη χώρα μας, ενώ ήδη έχει επιφέρει μία καταδίκη από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για τη μη εφαρμογή της σχετικής Κοινοτικής Οδηγίας. Ένα χρόνο μετά την τελευταία διαδικασία δημόσιας διαβούλευσης του Κανονισμού, ευελπιστούμε πως αυτήν τη φορά έπεται άμεσα και η εφαρμογή του στην πράξη.

Η εφαρμογή του ΚΕΝΑΚ αναμένεται να λειτουργήσει καταλυτικά στην προσπάθεια περιορισμού της ενεργειακής σπατάλης στον κτιριακό τομέα. Όπως σίγουρα γνωρίζετε, δυστυχώς ακόμα και σήμερα οι Έλληνες εξακολουθούμε να πληρώνουμε πολύ περισσότερα για τις ενεργειακές μας ανάγκες – ειδικότερα για θέρμανση – από ό,τι πολλοί Ευρωπαίοι συμπολίτες μας, ακόμα κι αν διαμένουν σε ψυχρότερα κλίματα. Το κόστος για το περιβάλλον και την ελληνική οικονομία που εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις εισαγωγές ορυκτών καυσίμων είναι προφανές. Ο ΚΕΝΑΚ οφείλει να δρομολογήσει τις εξελίξεις εκείνες οι οποίες θα οδηγήσουν στην ορθολογικοποίηση αυτής της κατάστασης και στην εκμετάλλευση των τεράστιων δυνατοτήτων για εξοικονόμηση ενέργειας που έχει η χώρα μας.

Σε αυτό το πλαίσιο, θα θέλαμε να συνεισφέρουμε με τις παρατηρήσεις και τις προτάσεις μας στα σημεία εκείνα που θεωρούμε ότι επιδέχονται βελτίωσης. Σε κάθε περίπτωση όμως, θα θέλαμε να καταστήσουμε σαφές ότι **προτεραιότητα είναι η άμεση εφαρμογή του ΚΕΝΑΚ, ως το πρώτο απαραίτητο βήμα** για να κινηθούμε προς την ενεργειακή αναβάθμιση του

κτιριακού τομέα και να υλοποιηθούν (επιτέλους) οι σχετικές προβλέψεις του νόμου 3661/08 για τα νέα και τα ανακαινιζόμενα κτίρια.

Δεδομένου ότι η σχετική ευρωπαϊκή Οδηγία βρίσκεται σε προχωρημένο στάδιο αναδιτύπωσης, θεωρούμε ότι σε σύντομο χρονικό διάστημα θα προκύψει η ανάγκη για την αναθεώρηση του Κανονισμού. Η αναθεώρηση θα στοχεύει όχι μόνο στην επικαιροποίηση βάσει Κοινοτικών υποδείξεων – ειδικότερα στο κομμάτι των ελάχιστων ενεργειακών απαιτήσεων – αλλά και στη βελτιστοποίηση των μηχανισμών λειτουργίας του Κανονισμού που θα βασίζονται (και) στην εγχώρια εμπειρία.

Το **δεύτερο απαραίτητο βήμα** θα πρέπει να είναι τα οικονομικά κίνητρα προς τους Έλληνες πολίτες ώστε να μπορούν να προχωρήσουν σε παρεμβάσεις ενεργειακής αναβάθμισης των κατοικιών τους. Πιστεύουμε ότι η επιστροφή φόρου (προτείνουμε να είναι ίση με το 15-30% της σχετικής δαπάνης) και η ενεργοποίηση του τραπεζικού τομέα μέσω παροχής των κατάλληλων εγγυήσεων και (ενδεχόμενη) επιδότηση επιτοκίου, είναι τα καταλληλότερα εργαλεία που εγγυώνται εφαρμογή στο μεγαλύτερο δυνατό τμήμα του πληθυσμού (σε αντίθεση με επιλεγμένες επιδοτήσεις κεφαλαίου), αλλά και κανόνες σταθερής ανάπτυξης και εύρυθμης λειτουργία της αγοράς. Σύμφωνα με στοιχεία¹ της Greenpeace, **περισσότερες από 16.000 νέες θέσεις εργασίας θα μπορούσαν να δημιουργηθούν μέσα στα επόμενα 4 χρόνια στην ελληνική οικονομία**, ως αποτέλεσμα παροχής σταθερών οικονομικών κινήτρων για παρεμβάσεις στον κτιριακό τομέα. Η Greenpeace έχει ήδη καταθέσει τις σχετικές προτάσεις της στο ΥΠΕΚΑ, αλλά και στο υπουργείο Οικονομικών στο πλαίσιο της πρόσφατης διαβούλευσης για το φορολογικό σύστημα.

Τέλος, θα θέλαμε να σας συγχαρούμε για το πρόσφατο νομοσχέδιο για τις ΑΠΕ που το ΥΠΕΚΑ έθεσε προς δημόσια διαβούλευση, ως το πλέον φιλόδοξο νομοθέτημα για την ανάπτυξη των καθαρών μορφών ενέργειας. Θεωρούμε δε, πως οι προτεινόμενες αλλαγές στο Άρθρο 10 (που αφορούν αλλαγές στο νόμο 3661/08 για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων) είναι ιδιαίτερα θετικές αφού ο Ν. 3661/08 επικαιροποιείται σε μεγάλο βαθμό σύμφωνα με τις ευρωπαϊκές εξελίξεις και την τρέχουσα διαδικασία αναδιτύπωσης της σχετικής Κοινοτικής Οδηγίας, ενώ αξιοποιεί μερικές από τις βέλτιστες πρακτικές άλλων ευρωπαϊκών χωρών.

Με εκτίμηση

Τάκης Γρηγορίου

Υπεύθυνος για Θέματα Ενέργειας και Κλιματικών Αλλαγών
Ελληνικό Γραφείο της Greenpeace

¹ <http://www.greenpeace.org/raw/content/greece/press/118523/green-jobs-report.pdf>

Ακολουθούν αναλυτικά οι παρατηρήσεις της Greenpeace επί του Κανονισμού Ενεργειακής Απόδοσης των Κτιρίων.

A. Ελάχιστες Ενεργειακές Απαιτήσεις

Κατά τη δημόσια διαβούλευση του περυσινού ΚΕΝΑΚ, καταθέσαμε τις προτάσεις μας επισημαίνοντας την αδυναμία του κανονισμού να συνεισφέρει αποτελεσματικά στη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας του κτιριακού τομέα, κυρίως ως αποτέλεσμα των οριακά βελτιωμένων ενεργειακών συντελεστών σε σχέση με τη σημερινή κατάσταση. Ως γνωστόν οι εν ενεργεία συντελεστές θερμομόνωσης που βρίσκονται σε ισχύ από το 1979, είναι από τους χειρότερους στην Ευρώπη και είναι ίσως ο βασικότερος λόγος που εξακολουθούμε μέχρι και σήμερα να οικοδομούμε ενεργοβόρα κτίρια, που τελικά συμβάλλουν σημαντικά στις αυξημένες εκπομπές αερίων θερμοκηπίου της χώρας. Προκειμένου να φτάσουμε στο επίπεδο που τουλάχιστον μεγιστοποιείται το οικονομικό κέρδος από την εξοικονόμηση ενέργειας, οι συντελεστές θα πρέπει να βελτιωθούν αισθητά.

Η λογική πίσω από τη μικρή βελτίωση των ελάχιστων απαιτήσεων στον περυσινό ΚΕΝΑΚ ήταν η εξής: υπολογίζουμε το μέσο όρο ενεργειακής κατανάλωσης του ελληνικού κτιριακού αποθέματος, υπολογίζουμε μία επιθυμητή βελτίωση 20% και ονομάζουμε αυτό το επίπεδο ως ελάχιστα αποδεκτό (κατηγορία Β). Η συγκεκριμένη λογική δεν κρίνεται μόνο ως απλοϊκή και έξω από το πλαίσιο μίας σοβαρής ενεργειακής και κλιματικής πολιτικής. Είναι επίσης και εκτός πραγματικότητας, δεδομένων και των προτεινόμενων διατάξεων στην αναδιατύπωση της σχετικής Κοινοτικής Οδηγίας (2002/91), που με κατηγορηματικό τρόπο κάνουν λόγο για συντελεστές που θα προσεγγίζουν το επίπεδο που μεγιστοποιείται το οικονομικό κέρδος (cost-optimal level).

Με τίτλο «Κανονισμός Χαμηλών Προσδοκιών»² η Greenpeace σχολίαζε πέρυσι ότι *«οι τιμές των συντελεστών που συνεπάγονται τα μεγαλύτερα οικονομικά οφέλη για τους χρήστες των κτιρίων είναι σχεδόν οι μισές απ' αυτές που προβλέπει ως μέγιστες ο ΚΕΝΑΚ»*.

Στο φετινό ΚΕΝΑΚ, οι εν λόγω ενεργειακοί συντελεστές, αν και οριακά βελτιωμένοι σε σχέση με τον περυσινό προτεινόμενο Κανονισμό, εν τούτοις **εξακολουθούν να απέχουν σημαντικά από τα επίπεδα στα οποία μεγιστοποιείται το κέρδος** από την εξοικονόμηση ενέργειας:

² <http://www.greenpeace.org/raw/content/greece/press/118523/commentary-on-kenak.pdf>

Τιμές συντελεστή θερμοπερατότητας ($Wm^{-2}K^{-1}$)			
Πόλη	Υπάρχουσα κατάσταση	KENAK	Βέλτιστη Οικονομική Λύση
Τοιχοποιία			
Αθήνα	≤0,70	≤0,50	0,32
Βόλος	≤0,70	≤0,50	0,24
Θεσσαλονίκη	≤0,70	≤0,44	0,22
Οροφή			
Αθήνα	≤0,50	≤0,40	0,24
Βόλος	≤0,50	≤0,40	0,19
Θεσσαλονίκη	≤0,50	≤0,38	0,18
Δάπεδο			
Αθήνα	≤1,90	≤1,00	1,44
Βόλος	≤1,90	≤1,00	0,51
Θεσσαλονίκη	≤0,70	≤0,38	0,41

Υπόμνημα: Σύμφωνα με τον ΚΕΝΑΚ, η Αθήνα και ο Βόλος ανήκουν στη Β κλιματική ζώνη και η Θεσσαλονίκη στη Γ. Οι εκτιμήσεις για τις βέλτιστες οικονομικά λύσεις προέρχονται από σχετική έκθεση της Ευρωπαϊκής Ένωσης Βιομηχανιών Μονωτικών Υλικών (EURIMA)³

Η διαδικασία αναδιατύπωσης της Κοινοτικής Οδηγίας 2002/91 βρίσκεται στο τελικό της στάδιο. Είναι σαφές ότι καταβάλλονται προσπάθειες να εναρμονιστεί η μεθοδολογία υπολογισμού των ελάχιστων ενεργειακών απαιτήσεων κοντά στα όρια που μεγιστοποιείται το κέρδος από την εξοικονόμηση ενέργειας. Επιπλέον, από το 2020 κάθε νέο ή ανακαινιζόμενο κτίριο θα πρέπει να είναι μηδενικών ή 'σχεδόν μηδενικών' (nearly zero) εκπομπών. Κάτι τέτοιο μάλιστα προβλέπεται από τις τροποποιήσεις του νόμου 3661 που κατέθεσε το ΥΠΕΚΑ στο πλαίσιο του πρόσφατου νομοσχεδίου για τις ΑΠΕ (Άρθρο 10 – παράγραφος 2-4).

Είναι προφανές λοιπόν ότι οι ενεργειακοί συντελεστές θα πρέπει πολύ σύντομα να αλλάξουν και πάλι. Αυτό θα συμβεί, όχι μόνο ως απόρροια της υποχρεωτικής εναρμόνισης του Ν. 3661/08 με την αναδιατύπωση της Κοινοτικής Οδηγίας, αλλά και ως η φυσική εξέλιξη και **το απαραίτητο ενδιάμεσο στάδιο προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος για τα κτίρια μηδενικών εκπομπών ως το 2019.**

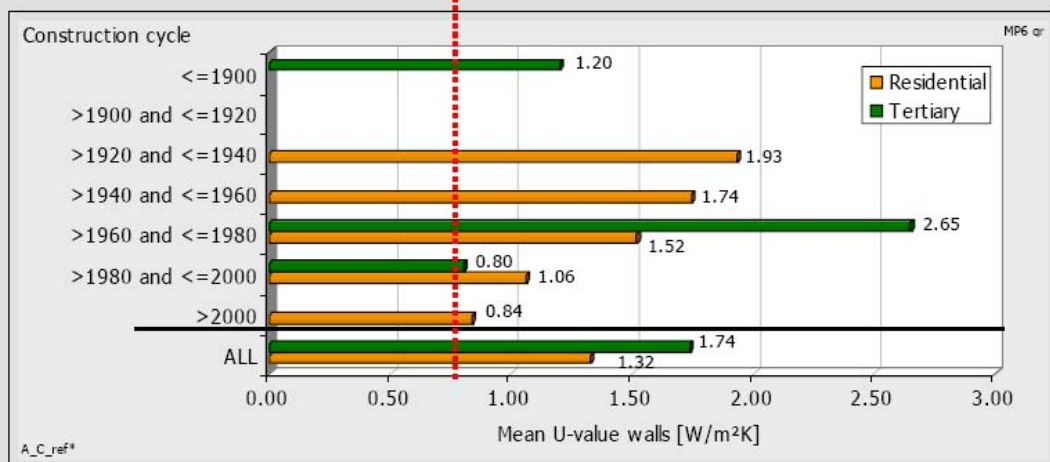
Έως ότου συμβεί αυτό, θα συνεχίσουμε να οικοδομούμε ενεργοβόρα κτίρια, μακριά από το επίπεδο που μεγιστοποιείται το όφελος από την εξοικονόμηση ενέργειας. Αν και προφανώς ο ΚΕΝΑΚ δεν απαγορεύει στους ιδιοκτήτες την

³ http://www.eurima.org/uploads/ModuleXtender/Documents/88/documents/EURIMA-ECOFYS_VII_report_p66-104_ANNEXES.pdf

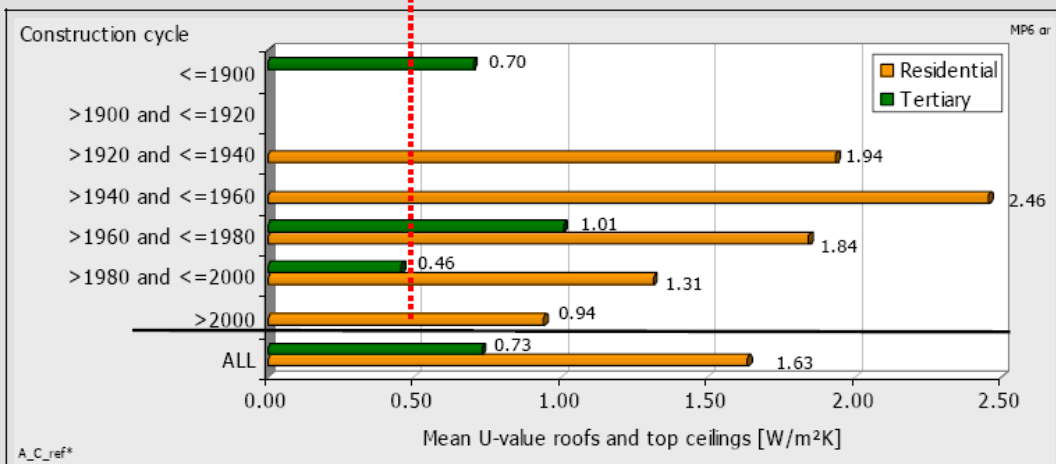
επίτευξη καλύτερων συντελεστών, το πρόβλημα έγκειται στο γεγονός ότι – **όπως δείχνει η εμπειρία – οι κατασκευαστές αρκούνται στο όριο που υποδεικνύει η εκάστοτε νομοθεσία.**

Τα παρακάτω διαγράμματα (από το ευρωπαϊκό πρόγραμμα DATAMINE) δείχνουν ότι τα κτίρια του οικιακού και τριτογενούς τομέα που κατασκευάστηκαν μετά το 1980 (οπότε και ισχύει ο σημερινός Κανονισμός Θερμομόνωσης) κινούνται ουσιαστικά κοντά στον οριζόμενο συντελεστή ξεπερνώντας τον μάλιστα σε κάποιες περιπτώσεις.

Σχ. 8: Μέσος συντελεστής θερμοπερατότητας (U-Value) εξωτερικών τοίχων, σε σχέση με το έτος κατασκευής

Σχ. 10: Μέσος συντελεστής θερμοπερατότητας (U-Value) οροφής, σε σχέση με το έτος κατασκευής

Επομένως, μετά την έκδοση του ΚΕΝΑΚ, θεωρούμε πως το Υπουργείο οφείλει να **δρομολογήσει άμεσα τις σχετικές διαδικασίες επικαιροποίησης των**

ελάχιστων ενεργειακών απαιτήσεων που προβλέπονται από τον ΚΕΝΑΚ, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της αναδιατυπωμένης σχετικής Κοινοτικής Οδηγίας.

Β) Απλοποίηση διαδικασιών

Όπως έχει δείξει η εμπειρία, η υιοθέτηση μιας αποκλειστικής μεθόδου οδηγεί συχνά σε αποκλεισμούς. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, προφανώς, αυτό δεν πρέπει να είναι ζητούμενο. Ως εκ τούτου, προτείνουμε να υπάρξει η απαραίτητη διαφάνεια σε συνδυασμό με ευελιξία (σε θέματα όπως η σύσταση του σώματος των ενεργειακών επιθεωρητών, ο ορισμός του κόστους της ενεργειακής επιθεώρησης αλλά και η μέθοδος καταγραφής της ενεργειακής απόδοσης) ώστε να γίνει εφικτή η μέγιστη αξιοποίηση του διαθέσιμου δυναμικού και των βέλτιστων πρακτικών, μεταφέροντας την εμπειρία και από πιο ώριμες αγορές. Σε αντίθετη περίπτωση, θα έχουμε καθυστερήσεις και αποκλεισμούς.

Γ) Οικονομικά Κίνητρα

Η κυβέρνηση οφείλει να υποστηρίξει τον ΚΕΝΑΚ με την παροχή οικονομικών κινήτρων προς τους ιδιοκτήτες προκειμένου να προχωρήσουν σε ενεργειακές αναβαθμίσεις των ιδιοκτησιών τους. Δεδομένου ότι η έκδοση ενεργειακού πιστοποιητικού θα επηρεάσει τις τιμές των ακινήτων, είναι προφανές ότι εκατοντάδες χιλιάδες ιδιοκτήτες θα βρεθούν μέσα στα επόμενα λίγα χρόνια με ένα χαρτί που κατ' ουσία θα 'υποβαθμίζει' την οικονομική αξία της περιουσίας τους. Υπενθυμίζεται ότι περίπου το 70% του κτιριακού αποθέματος είναι χτισμένο πριν το 1980, δηλαδή χωρίς στοιχειώδεις κανόνες θερμομόνωσης.

Η παροχή οικονομικών κινήτρων προβλέπεται επίσης και από τη συμφωνία του Τριλόγου⁴ για την αναδιατύπωση της Οδηγίας 2002/91, που απαιτεί από τα κράτη μέλη να ετοιμάσουν λίστα με προτεινόμενα μέτρα παροχών, **συμπεριλαμβανομένων χαμηλότοκων δανείων**, ως το καλοκαίρι του 2011. Δεδομένου επίσης ότι τα διαθέσιμα κονδύλια στη χώρα μας είναι εξαιρετικά περιορισμένα (ΕΣΠΑ), ενώ παράλληλος στόχος θα πρέπει να είναι η τόνωση της αγοράς μέσω της λήψης σταθερών και μακροχρόνιων μέτρων, προτείνεται η αποφυγή της εύκολης – και περιορισμένου εύρους – λύσης επιδότησης κεφαλαίου. Αντί αυτού, προτείνεται η παροχή οικονομικών κινήτρων σε μορφή επιστροφής φόρου (ίση με το 15-30% της δαπάνης) όπου:

⁴ http://www.europarl.europa.eu/news/expert/infopress_page/051-64747-322-11-47-909-20091118IPR64746-18-11-2009-2009-false/default_el.htm

- Καλύπτουν μεγαλύτερο πληθυσμιακό εύρος
- Παρέχουν μεγαλύτερη ευελιξία στην επιλεξιμότητα της δαπάνης για τους ιδιοκτήτες
- Λειτουργούν προς όφελος της σταθερής ανάπτυξης της αγοράς
- Δεν συνεπάγονται απώλεια εσόδων για το δημόσιο (χωρίς τις επιστροφές φόρου, δεν πρόκειται να πραγματοποιηθούν οι παρεμβάσεις αυτές και δεν θα υπάρξουν επομένως και φορολογικά έσοδα για το δημόσιο)

Θεωρούμε ότι το ΥΠΕΚΑ, σε συνεργασία με το Υπουργείο Οικονομικών, πρέπει να προωθήσει την επιστροφή φόρου για επιλέξιμες δαπάνες ενεργειακής αναβάθμισης των κτιρίων ως το βασικό εργαλείο στήριξης του ΚΕΝΑΚ. Αν μάλιστα το μέτρο αυτό συνδυαστεί και με μία συμφωνία με τις Τράπεζες για χρηματοδότηση των παρεμβάσεων με εγγύηση του δημοσίου και πιθανή επιδότηση του επιτοκίου, τότε εκτιμούμε ότι θα διασφαλιστούν τουλάχιστον για μια τετραετία περί τις 6.250 θέσεις απασχόλησης στον κτιριακό-κατασκευαστικό τομέα και άλλες 10.000 περίπου θέσεις εργασίας σε ευρύτερους κλάδους της οικονομίας λόγω τόνωσης της κατανάλωσης.⁵

Η πρόταση της Greenpeace παρατίθεται στο παράρτημα της παρούσας επιστολής.

⁵ <http://www.greenpeace.org/raw/content/greece/press/118523/green-jobs-report.pdf>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Η πρόταση της Greenpeace για επιστροφή φόρου ίση με το 15-30% της δαπάνης που κάνει ένα νοικοκυριό για μέτρα εξοικονόμησης και την εγκατάσταση ΑΠΕ στον οικιακό τομέα

Θεωρούμε ως πιο δόκιμο εργαλείο τις επιστροφές φόρου και όχι την έκπτωση από το φορολογητέο εισόδημα, αφού οι επιστροφές φόρου ευνοούν περισσότερο τα χαμηλότερα εισοδήματα, ενώ η έκπτωση από το φορολογητέο εισόδημα τα μεγαλύτερα. Συγκεκριμένα προτείνουμε:

Να παρέχεται επιστροφή φόρου ίση με 30% επί της δαπάνης για:

- Θερμομόνωση στο δώμα ή και στο λοιπό κέλυφος του κτηρίου.
- Τοποθέτηση διπλών θερμομονωτικών υαλοπινάκων ή και υαλοπινάκων χαμηλής εκπεψιμότητας (low-e), καθώς και θερμομονωτικών πλαισίων – κουφωμάτων.
- Αγορά και εγκατάσταση συστημάτων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας για την κάλυψη των θερμικών-ψυκτικών αναγκών του κτηρίου (όπως λέβητες-καυστήρες βιομάζας, γεωθερμικές αντλίες θερμότητας, γεωεναλλάκτες, ηλιοθερμικά συστήματα για ζεστό νερό χρήσης, θέρμανση ή και ψύξη).
- Δημιουργία πράσινης στέγης στο δώμα του κτηρίου για βελτίωση των συνθηκών άνεσης και της ενεργειακής απόδοσης του κτηρίου.

Να παρέχεται επιστροφή φόρου ίση με 15% επί της δαπάνης για:

- Την αντικατάσταση παλαιού συστήματος καυστήρα-λέβητα με νέο υψηλής απόδοσης ή με σύστημα φυσικού αερίου.
- Την αγορά και εγκατάσταση συστημάτων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (όπως φωτοβολταϊκά, μικρές ανεμογεννήτριες), συστήματα μικροπαραγωγής (όπως μικροτουρμπίνες, κινητήρες Stirling, κυψέλες καυσίμου) και συμπαραγωγής για θέρμανση, ψύξη ή/και παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας.
- Την εγκατάσταση ανεμιστήρων οροφής.